

Waterrijke Parklaan:

nieuwe voor Zorg

De blauwe regen vlecht zich door het hekwerk en geeft de promenade en damwand in het voorjaar een spectaculair aanzicht.

De overgang tussen de strak vormgegeven damwand en de flauwe oever met natuurlijke vegetatie zorgt voor de levendigheid van de plek.

De robuuste promenade met de op de zon georiënteerde vloender en het in de as gecentreerde rijkdom vormen het beeldkenmerk van de Parklaan.

Nog voordat de armaturen van de lantaarnpalen geplaatst waren, werd de Parklaan al gebruikt zoals bedoeld: als een ontmoetingsplek voor cliënten van Zorgpark Voorburg en bewoners van Vught. Kinderen die tijdelijk op het zorgpark verblijven vangen visjes in de ruige zone aan de waterkant. Gezinnen van buiten het park wachten lekker in de zon tot het zwembad open gaat.

De recente herinrichting van de Parklaan heeft een succesvolle impuls gegeven aan Zorgpark Voorburg te Vught. Het is het eerste resultaat van het landschappelijk raamwerk dat Buro Lubbers voor het landgoed opstelde. De vermelding 'eerste resultaat' is van belang, want bij het verschijnen van dit artikel zijn sommige onderdelen van het groen nog niet aangeplant, zoals de hagen langs de promenade, de kruipwilg rond de pleinen aan de koppen van het water en de bloemrijke ruigte op de flauwe oever.

VAN MASTERPLAN TOT UITVOERING

Zorgpark Voorburg is onderdeel van een reeks landgoederen, buitens en gestichten gelegen aan de zuidoostzijde van Vught, langs de Buxtelseweg, parallel aan de A2. Deze reeks wordt gekenmerkt door historische relictten zoals kasteeltjes.

ontmoetingsplaats park Voorburg en Vught

Kim Tehu
buro Lubbers

landhuizen, villa's, bomenlanen, waterpartijen en parkgebieden. In aansluiting op deze bijzondere reeks heeft Buro Lubbers in eerste instantie een masterplan, een landschappelijk raamwerk, opgesteld voor Zorgpark Voorburg. Het doel was om een ruimtelijk ontwikkelingskader te creëren dat zowel inspelt op nieuwe wensen en behoeften vanuit de geestelijke gezondheidszorg als het historische cultuurlandgoed respecteert. Flexibiliteit en aandacht voor verschillende doelgroepen vormen belangrijke uitgangspunten.

Sinds dit masterplan in 2006 werd opgesteld is Buro Lubbers intensief betrokken bij de landschappelijke inrichting van het zorgpark. Zo formuleerde het een beeldkwaliteitsplan voor het totale zorgpark, voert het de supervisie over landschappelijke, stedenbouwkundige en architectonische ontwikkelingen en staat het in voor de uitwerking van deelgebieden tot op inrichtingsniveau. De eerste resultaten werden in juni dit jaar zichtbaar, toen de Parklaan is opgeleverd. Het project Zorgpark Voorburg illustreert hiermee de totaalaanpak van de landschapsarchitectuur: van masterplan tot uitvoering.

Kenmerkend voor de aanpak van Zorgpark Voorburg is het open-planproces. Al in het eerste stadium werden de verschillende zorginstellingen van Voorburg intensief bij de plannen betrokken. Door middel van interviews en workshops met diverse deskundigen in het zorgpark werd geïnventariseerd welk beeld de zorgverleners hebben van een zorgpark, hoe zij de relatie zien tussen het park en de open samenleving en welke ruimtelijke ontwikkelingen op het terrein spelen. Deze aanpak heeft geleid tot draagvlak bij de betrokkenen en is uiteindelijk doorgezet tot en met de uitvoeringsfase van de Parklaan. Het zogenoemde bouwteam, bestaande uit de opdrachtgever, de ontwerper en de aannemende partij, bood de flexibiliteit om eventueel benodigde aanpassingen in het ontwerp, als gevolg van beper-

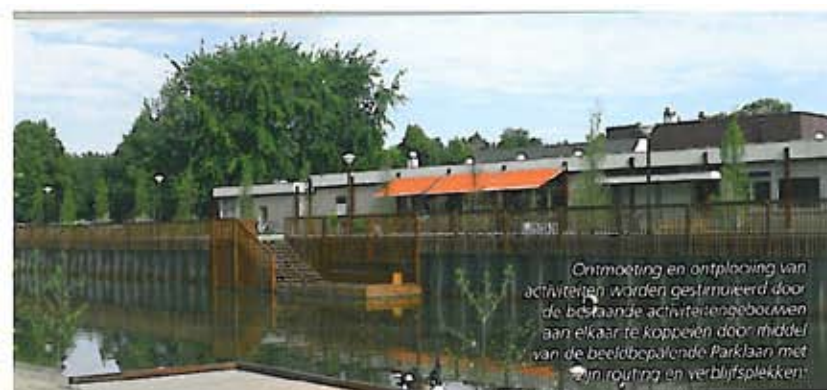
kingen in de uitvoerbaarheid, aanvullende wensen van de opdrachtgever of vernieuwde inzichten van de ontwerper, in goed overleg te verwerken in de daadwerkelijke uitvoering van het plan.

HOOFDASSEN DRAGEN EEN OPENBAAR EN OPENGESTELD LANDSCHAP

De ruimtelijke ontwikkeling van Zorgpark Voorburg is gebaseerd op een conceptueel onderscheid tussen een openbaar park en een opengesteld landgoed. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de verschillende doelgroepen en functies van de gezondheidszorginstellingen voor psychische, psychiatrische en/of psychosociale problematiek. Het zorgpark biedt kinderen, volwassenen en ouderen diagnostiek, behandeling, begeleiding, preventie en voorlichting.

Voor een deel van deze mensen is contact met de open samenleving noodzakelijk om een isolement te voorkomen. Daarom is een deel van Voorburg toegankelijk gemaakt als openbaar park. Voorzieningen die een reikwijdte buiten het zorgpark hebben (zoals het zwembad, de sportvelden, de dierenweide, de gymzalen en horecagelegenheden) en de behandelinstellingen waar cliënten voor een beperkte periode worden opgenomen of poliklinisch worden behandeld, staan in dit openbare park centraal. De Parklaan maakt onderdeel uit van dit openbare deel van Voorburg. Voor een ander deel van de cliënten kan de samenleving echter een bedreiging vormen. Het zorgpark biedt hen een beschermende woonomgeving met meer privacy in het zogenaamde opengestelde landgoed. Uiteindelijk blijven alle delen van het zorgpark toegankelijk, maar met behulp van de landschappelijke inrichting wordt duidelijk tot waar de publieke ruimte loopt en waar men te gast is.

Deze landschappelijke indeling wordt zorgvuldig afgestemd op het bestaande landgoed met zijn lanen, velden, water, randen, schakels en parkzones.

Ontmoeting en ontplooiing van activiteiten worden gestimuleerd door de bestaande activiteitsgebouwen aan elkaar te koppelen door middel van de beeldebepalende Parklaan met zijn routing en verblijfsplekken.

De doorlopende spijlen van de balustrade zijn doorgezet in de trappen en de vloer aan de damwand.

De promenade wordt bepleid door het hekwerk, de zalbeuken, het meubilair en de nog aan te planten beukenhaag.

De uit het plangebied verplante en gekandelerende platanen zijn direct na de aanplant al een duidelijk beeldkenmerk van de hoofdentree van het zorgpark.

Soms worden bestaande landschappelijke elementen versterkt, bijvoorbeeld door de oude beuken- en eikenlanen aan te zetten met wandelpaden. Soms worden nieuwe landschappelijke elementen toegevoegd, zoals de waterpartij aan de Parklaan. Alle ruimtelijke ontwikkelingen worden evenwel gerelateerd aan drie hoofdassen: een voorzieningenas, een woonas en een verbindingsas. Als de belangrijkste dragers van het landschappelijk raamwerk dienen de hoofdassen als kapstok voor kleinere ingrepen en bouwplannen die later worden gerealiseerd. Hiermee is een gefaseerde ontwikkeling van Zorgpark Voorburg mogelijk.

Elke as krijgt zijn eigen identiteit, gebaseerd op zijn ligging in het openbaar of opengesteld landgoed. De verbindingsas zal de voorzieningenas en de woonas met elkaar verbinden. Waar rust, ruimte en privacy centraal staan in het opengesteld gebied rond de woonas, biedt de voorzieningenas een dynamische entree tot het openbare zorgpark. Deze voorzieningenas, inmiddels bekend als Parklaan, is één van de eerste delen van het masterplan die zijn uitgevoerd.

PARKLAAN ALS DE ENTREE

De Parklaan ligt in het verlengde van de hoofdentree van het zorgpark en vormt zo het beeldmerk van Voorburg. Aan deze laan zijn voorzieningen geconcentreerd, die zowel door cliënten van Voorburg als bewoners van Vught worden gebruikt. De as is al snel na de realisatie uitgegroeid tot een actieve plek voor verblijf en ontmoeting.

Het nieuwe profiel van de Parklaan rekt drastisch af met de oorspronkelijke toestand. Een onduidelijke situatie bij de entree, de verschillende parkeerplaatsen die midden in de as liggen en het ontbreken van continuïteit in het profiel, zorgden er jarenlang voor dat de as niet als één element werd ervaren. Nu is dat wel het geval.

Nu wordt de hoofdentree van het zorgpark, waar zich de verkeersontsluiting bevindt, gevormd door een bomenveld van verspreid staande, gekandelerende platanen. Deze bomen zijn verplant vanaf hun oude locatie in het plangebied en lopen nu al, pas een half jaar na de verplanting en het kandeleren, uit. Betonplaten in het gras, zitplekken en een ring van beukenhagen vormen rond de bomen twee pleinen. Hier kunnen tal van activiteiten plaatsvinden, van een rommelmarkt tot de start van de jaarlijkse wielervedronde.

PARKLAAN ALS ONTMOETINGSPLEK

De langgerekte waterpartij aan de as kenmerkt zich door het contrast tussen de twee oevers. De

noordoever is robuust en strak vormgegeven met een damwand van cortenstaal en hout, een promenade van grote betonplaten (afmeting: 2 bij 1 meter) en een rij van zuilbomen. Het hekwerk op de damwand vormt een sterke visuele begeleiding van de promenade. De doorlopende spijlen van de balustrade creëren niet alleen een sterk visueel repeterend element, maar veraangenamen tegelijkertijd het beeld van de damwand. Ter plekke van de vlonder lopen de spijlen door tot het waterniveau en wordt het hekwerk gebruikt om deze bijzondere locatie te benadrukken. Om deze robuuste wand in het voorjaar een spectaculair aanzicht te geven, is op enkele plekken blauwe regen aangeplant, die zich in de loop van de tijd door het hekwerk heen zal vlechten. In de avonduren wordt de damwand door LED-armaturen aangelicht.

De zuidoever bestaat uit een flauwe helling met natuurlijke vegetatie als bloemrijke ruigte (Heemconcept), knotwilgen en elzenbosjes. Halfverharde paden, halverwege de oever, bieden een informele wandelroute tussen de natuur, dicht bij het water en afgeschermd van de drukke naastgelegen weg. De waterpartij is opgespannen tussen een stoere trappartij naar het water en een pittoresk plein rond het Carillon.

Rond de waterpartij zijn diverse vlanders en terrassen gelegen. Deze verblijfsplekken nodigen uit tot diverse activiteiten. Zo hebben de aanliggende activiteitencentra aan de noordzijde van de promenade grote openbare terrassen die georiënteerd zijn op de waterpartij. De buitenruimten worden hier van de promenade gescheiden door middel van een groene functionele zone, bestaande uit beukenhagen en de zuilbomen *Carpinus betulus* 'Frans Fontaine', waarin zitbanken, prullenbakken en lichtmasten in zijn opgenomen. In de ruigere zone zijn de vlanders aan de zuidzijde van het water ingericht als beschutte visplekken. De vlonder aan de noordzijde is op de zon georiënteerd en biedt zitgelegenheid. De trappartij naar het water, vormgegeven in stoer beton, biedt een informele zitplek met uitzicht over het water richting het Carillon. Het pleintje rond het Carillon biedt een romantische plek tussen de treurwilgen.

Het parkeren aan de Parklaan vindt buiten het profiel plaats, in clusters onder bestaande bomen. De parkeerclusters zijn voorzien van brede blokhagen die het beeld van de auto's verzachten. Door de toepassing van een open bestrating wordt de groene uitstraling van de parkeerplaatsen bovendien versterkt. Het molenwiekverband in een grijze betonnen profielsteen draagt niet alleen bij aan het

groene beeld, maar ook aan de groeiomstandigheden van de bestaande bomen waar de parkeerplaatsen tussen zijn gevoegd.

SOCIALE VERBINTENIS

Tijdens de uitvoer van de Parklaan kwamen inwoners van Vught 'stiekem eens kijken' wat er allemaal gaande was in het entreegebied van het zorgpark. Inmiddels lopen ze met de hond een rondje park, gaan met hun kleinkind naar de dierenweide of drinken een kopje koffie op het terras. De visvereniging van het zorgpark probeert een wedstrijd rond de waterpartij te organiseren tegen een visvereniging uit Vught. De start en finish van de jaarlijkse cliënten-en-personeel-wielerronde wordt van een achteraf gelegen veld verplaatst naar de Parklaan. Er zal een theaterfestival plaatsvinden voor de bewoners van het zorgpark en Vught.

Kortom, de herinrichting van de Parklaan functioneert als aanjager van ideeën en acties om de bewoners van Zorgpark Voorburg en Vught meer bij elkaar te betrekken. De sociale verbintenis tussen de mensen van Voorburg en Vught is niet alleen zichtbaar in het gebruik, maar ook voelbaar in de activiteiten die worden ontplooid. Ontwerpmissie geslaagd!

WERK IN UITVOERING

De Parklaan is de eerste, omvangrijke uitvoering van het herontwikkelings- en restauratieplan voor Zorgpark Voorburg. Naast enkele kleine ingrepen op het zorgpark werkt Buro Lubbers momenteel ook aan het definitief ontwerp van de Carillonlaan (de zogenoemde verbindingssas). Hierna volgt de Laan van Voorburg (de woonas) en zullen enkele zorglocaties binnen het raamwerk worden herontwikkeld. Gedurende het hele traject voert Buro Lubbers de supervisie op de landschappelijke, stedenbouwkundige en architectonische ontwikkelingen. Het bureau heeft ruime ervaring met werken voor de zorgsector. Zo heeft Buro Lubbers onder meer een landschappelijk masterplan opgesteld voor Landgoed Coudewater en ontwierp het de buitenruimten, respectievelijk de tuinen van de tbs-kliniek in Almere en van verzorgingshuis Antoniegaarde in 's-Hertogenbosch. Zie voor meer informatie over deze projecten www.burolubbers.nl